

T. B. M. M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih: 25.10.2023

Sayı : 129

10/530

A. Sibel YANIKÖMEROĞLU
İstanbul Milletvekili
Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Çocuk işçiliğinin engellenmesi ve nedenlerinin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98. maddesi ile TBMM İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

A. Sibel YANIKÖMEROĞLU
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Çocuk işçiliği; çocukların, çocukluklarını yaşamasına izin vermeyen, onların potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltен, fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerine zarar veren ülkemizin en büyük sorunlarından birisidir. Bu husus, çocukların eğitim hakkından tamamen mahrum kalmalarına ya da eğitim sisteminden erken ayrılmalarına neden olur. Çocukları ciddi tehlikelerle karşı karşıya bırakır. Çocuk işçiler; akranlarıyla vakit geçirmek, oyun oynamak ve sosyalleşmek gibi haklarından da mahrum kalırlar.

4857 sayılı İş Kanunu'na göre; 15 yaşını doldurmamış çocukların çalıştırılması yasak olduğu gibi, çocukların bazı iş kollarında çalıştırılması da yasak kapsamındadır. Keza 18 yaşından küçük çocuk ve genç işçilerin sanayiye ait işlerde gece çalıştırılmaları da yasaktır. 1990 yılında imzaladığımız BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 32. maddesine göre; taraf Devletler, çocuğun, ekonomik sömürüye ve her türlü tehlikeli işte ya da eğitime zarar verecek ya da sağlığı veya bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaksal ya da toplumsal gelişmesi için zararlı olabilecek nitelikte çalıştırılmasına karşı korunma hakkını kabul etmektedirler. Bu konuda gerekli önlemleri almak ve yasal düzenlemeleri yapmakla yükümlüdürler. Yine 1998 yılında imzaladığımız ILO 138 Sayılı İstihdama Kabulde Asgari Yaş Sözleşmesi ve 2001 yılında imzaladığımız 182 Sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesi uyarınca; Türkiye, çocuk işçiliğini etkin bir biçimde ortadan kaldırmak ve istihdama kabul için asgari yaşı yükseltmek zorundadır.

Çocuk işçiliğinin öncelikli nedeni, yoksulluktur. Yoksulluk arttıkça çocuk işçi sayısı da artmaktadır. Devlet okullarında talep edilen kırtasiye masrafları, ulaşım ve yemek giderleri, okul aile birliklerinin istediği ekstra ücretler ailelerin karşılayamayacağı tutarlara ulaşmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu'nun 18.04.2023 tarihinde yayımladığı İstatistiklerle Çocuk, 2022 raporuna göre; 2022 yılında toplam nüfusun içerisindeki yoksul olan bireylerin oranı %28,4 iken, bu oran çocuklarda %35,4'tür. Yine aynı rapora göre; ilkokul seviyesinde net okullaşma oranı 2021-2022 öğretim yılında %93,2, ortaokul seviyesinde net okullaşma oranı %89,8 ve ortaöğretim seviyesinde net okullaşma oranı %89,7'dir.

Çocuk işçiliğinin en büyük ikinci nedeni, ucuz işgücü olmalarıdır. Çocuklar iş öğrenme bahanesiyle çok düşük bir ücretle ya da ücretsiz bir şekilde çalıştırılmaktadır. Özellikle tarım sektöründe aile ücreti olarak yapılan ücret ödemelerinde çocuklar ücret almamaktadır. Keza çocuklar haftalık yasal çalışma sürelerinin üstünde ve hafta tatili-yıllık izin olmadan çalıştırılmaktadır.

Kırsal kesimden kentlere yönelen nüfus hareketleri, çarpık kentleşme, hızlı nüfus artışı, eğitime ayrılan aile bütçesinin israf olarak nitelendirilmesi, geleneksel olarak çocuk emeği kullanılmasına yönelik anlayış da çocuk işçiliğinin nedenleri arasındadır.

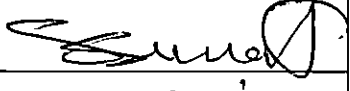
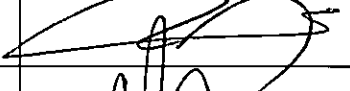
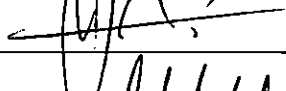
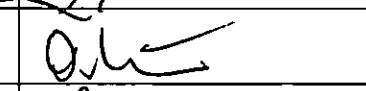
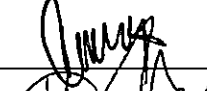
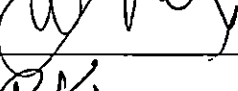
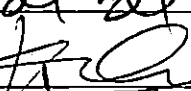
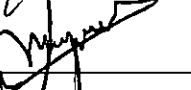
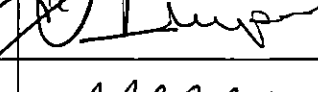
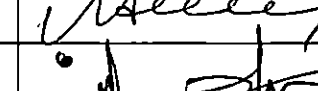
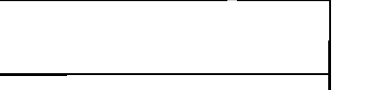
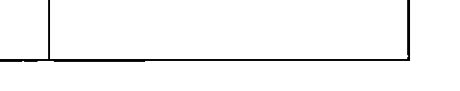
Türkiye İstatistik Kurumu'nun Hanehalkı İşgücü Araştırması 2022 yılı sonuçlarına göre 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %18,7'dir. İşgücüne katılma oranı cinsiyete göre incelendiğinde; bu oranın erkek çocuklar için %27,0 , kız çocuklar için %10,0 olduğu görülmektedir. Ancak bu sonuçlar aynı yaş grubunda kayıt dışı çalışan çocukları kapsamadığı gibi, hukuken yasak olduğu halde çalıştırılan 15 yaş altındaki çocukları ve yasak iş kollarında çalıştırılan çocukları da içermemektedir.

Çocuk işçiliği ile ilgili yeterli ve gerekli önlemler alınmadığı için, çocuklar, iş güvenliğine aykırı bir şekilde tehlikelere açık ve güvencesiz çalıştırılmaktadır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin 10.10.2023 tarihinde yayımladığı İş Cinayetleri Raporu'na göre; bu yılın ilk dokuz ayında 21'i 14 yaş ve altında, 23'ü 15-17 yaş aralığında olmak üzere 44 çocuk çalışırken hayatını kaybetmiştir. Çocukların eğitim ve diğer sosyal haklardan mahrum kalmasının yanı sıra, geline durumunda yaşama hakkı da ellerinden alınmaktadır.

Geleceğimiz olan çocukların gelişimini etkileyen çocuk işçiliği ortadan kaldırılmalı, çocuk işçiliğini normalleştiren ve süreklilik kazandıran düşünceler ve toplumsal kabuller değiştirilmelidir. Çocuk işçi olarak çalışan veya risk altında olan çocuklar ile ailelerinin eğitim, sağlık ve diğer hizmetlere erişimleri artırılmalı, onlara yönelik sosyal koruma mekanizmaları güçlendirilmelidir. Aile geçimini sağlamakla yükümlü ebeveynlere istihdam sağlanmalı, maddi desteğe ulaşmalarına imkan tanınmalıdır. Çocukların eğitim hayatına geri dönmeleri sağlanmalı, eğitim ile ilgili yapılması gereken masraflar sosyal devlet anlayışı ile Devlet tarafından karşılanmalıdır. Çocuklara yönelik emek sömürüsü ivedilikle sonlandırılmalı, çocuğun üstün yararı ilkesi uyarınca hareket edilmelidir. Keza Birleşmiş Milletlerin yayımladığı ve 2030 yılına kadar Türkiye'de gerçekleştirilmesini hedeflediği sürdürülebilir kalkınma amaçlarında "çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi" yer almaktadır.

Bu bağlamda; ülkemizde 5 yaşa kadar düşen çocuk işçiliğinin sebeplerinin tespiti ve bu konu ile mücadele yöntemleri belirlenerek etkin politikaların üretilmesi için TBMM'de bir araştırma komisyonu kurulması ve uzman görüşleri alınarak gerekli çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir.

Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

	Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
1	Senol Sunat	Manisa	
2	Aykut Kaya	Antalya	
3	Selcan Hamioğlu	Tekeirdeğ	
4	Lejâthân İZİR	Bizanslı	
5	Nebi Hatipoğlu	Eskişehir	
6	Yüksel Arslan	ANKARA	
7	Ridvan Ue	Çanakkale	
8	Ayyüce Türker Paş	Adana	
9	Turan Yıldır	Aktaray	
10	Hakan Şeref Olgun	Afyonkarahisar	
11	Burhanettin Kocamaz	Mersin	
12	Nimet Özdemir	İstanbul	
13	Bilal Bilici	Adana	
14	Küfâd Zorlu	Ankara	
15	Mehmet Mustafa Gırbn	Gaziantep	
16	Hüsmen KIRKPINAR	Bizir	
17	Mahmet Akbulun	Edirne	
18	İnal Kartalman	KONYA	
19	Selçuk Türkoğlu	Bursa	
20			
21			
22			